

Kiemplantenziekte door gebrek aan middelen soms lastig te bestrijden

De droogte van dit voorjaar brengt extra gevaren met zich mee, eerste gevoelige periode van roenzaailingen

Gerst in rijtjes vormt een mini-windscherm voor de nog prille roenzaailingen

Het is lente, een zeer droge lente mogen we wel zeggen. Misschien wel de juiste omstandigheden voor het voorkomen van een tweetal desastreuze ziektes bij roenzaailingen: stuifschade en kiemplantenziekte. Pathologisch gezien hebben de ziektes niets met elkaar van doen, maar bestrijding van de ene ziekte kan de andere in de kaart spelen en andersom. Vakblad Boom-In-Business praat met rozenkweker Geert Mooren en onderzoeker Edwin Kohrman bij Cultus Agro Advies over hun ervaringen.

Auteur: Hein van Iersel, Edwin Kohrman

Voorafgaande aan het zaaien worden vaak kiemprouven uitgevoerd om het kiemingspercentage van het zaad te bepalen. Het doen van goede kiemprouven is belangrijk. Zo stonden de zaailingen op veel percelen vorig jaar aan de dichte kant. Dat wil zeggen dat er eigenlijk te veel planten per strekkende meter stonden, vooral bij de soort 'Laxa'. Voor een goede kwaliteit is het belangrijk dat er niet te veel of te weinig planten op het kiembed staan. Te veel planten geeft

een te dunne wortelhals, wat lastig oculeren is. Andersom geeft te weinig kiemplanten per meter te dikke wortelhalzen, wat ook niet gewaardeerd wordt in de handel.

Een viertal schimmels kan verantwoordelijk zijn voor kiemplantenziekte. Bij de roos gaat het primair vooral om *Botrytis* en secundair om *Pythium*. Dit zijn allemaal schimmels waarvan bekend is dat ze goed gedijen onder vochtige omstandigheden.

Nattere hoeken in een perceel zijn daarom gevoeliger voor de kiemplantenziekte. Ook veel beregenen geeft meer kans op aantasting. Toch moet de bodem ook goed vochtig worden gehouden voor een goede kieming. Beregen dus niet te vaak en te veel en het liefst overdag, zodat de kiemplantjes zelf weer zo snel mogelijk opdrogen. De ziekte komt overigens niet alleen bij rozen voor. Ook andere zaailingen van boomkwekerijproducten kunnen massaal wegvallen, alhoewel

van werking. Boomkwekers moeten zich volgens Kahrman van Cultus realiseren dat een ander Previcur-middel geen toelating heeft voor de boomkwekerijzaden. Dit middel, Previcur Energy, mag wel gebruikt worden voor het ontsmetten van bloemzaden, zoals zonnebloemen. Geert Mooren van Rosa Mundo snapt dit onderscheid niet. "Het Ctgb zou juist dit soort middelen moeten toelaten. Met een kilo werkzame stof kan ik zaad voor een hectare rozenzaailingen behandelen. Als ik moet spuiten gebruik ik het veelvoud." Edwin Kahrman: "Vorig jaar hadden we nog de beschikking over Aliette, met als werkzame stof fosetyl-aluminium, maar dit middel is vanaf eind februari niet meer toegelaten in de boomkwekerij." Een ander middel dat recent uit de gifkast is verdwenen is Rovral Aquaflo. Ook dit middel heeft het behandelen van diverse soorten zaden op het etiket staan, maar ook hier staan geen boomkwekerijzaden bij. De mogelijkheden om zaad te behandelen zijn dus beperkt.

De ziekte komt niet alleen bij rozen voor

Ik discussieer met Mooren en Kahrman over de vraag waarom de toelating van dit soort beproefde middelen beperkt is. Het heeft weinig met voedselveiligheid of milieu te maken, want al deze middelen worden nog volop gebruikt voor akkerbouw- en groentegewassen. De oplossing zou wellicht zijn om een toelating aan te vragen voor kleine toepassingen. Er wordt dan geen onderzoek gedaan naar de fytoxiciteit van het middel, en de fabrikant geeft dus geen garanties voor spuitschade, maar zowel Mooren als Kahrman ziet dat niet als een probleem. De kweker en zijn teeltadviseur zijn mans genoeg om zelfstandig de risico's af te wegen.

Bij het ontbreken van voldoende toegelaten middelen om zaad afdoende te behandelen, blijft de optie om na opkomst te spuiten met fungiciden over. Het advies is om na opkomst Rovral Aquaflo te spuiten (dosering 2,0 l per ha). Volgens Kahrman is het verstandig om de bespuiting na ongeveer zeven dagen te herhalen en goed te monitoren of meer bespuitingen wel nodig zijn. Kahrman: "Ook hier missen we Aliette om Pythium te bestrijden. Een goede vervanger is op dit moment nog niet toegelaten. Het enige wat nog zou kunnen, is om de meststof kaliumfosfaat mee te spuiten, hoewel hier nog weinig ervaringen mee zijn in de zaailingenteelt. Kaliumfosfaat

het hier vaak ook om de andere schimmels gaat: Fusarium en Rhizoctonia.

De bekendste manieren van bestrijden zijn ontsmetten van het zaad of bespuitingen uitvoeren vlak nadat de eerste kiemen boven de grond komen. Voor het ontsmetten van het zaad (en zand) is momenteel alleen nog Previcur N (12 ml per kg zaad (en zand)) toegelaten, en dit middel is niet onder alle omstandigheden breed genoeg

Kiemplantenziekte

Kiemplantenziekte is een schimmelaantasting die optreedt vlak na ontkieming. Het jonge plantje rot vlak boven de grond of net in de grond weg en valt daarna om. Vandaar ook wel de naam omvalziekte. Er kunnen diverse schimmels ten grondslag liggen aan deze ziekte, zoals Botrytis, Fusarium, Pythium en Rhizoctonia.

Stuifschade

Stuifschade is een mechanische ziekte. Bij droge omstandigheden zoals we de laatste maanden veel hebben gezien werkt het stuivende zand als een soort scheermes, dat de plant afsnijdt of in ieder geval aan de wortelhals beschadigt. Dit kan leiden tot behoorlijk wat uitval.

Edwin Kohrman

Geert Mooren

komt qua werking aardig in de buurt van Aliette. Fubol Gold heeft ook een goede nevenwerking op de kiemplantenziekte (Pythium), maar dit middel is alleen toegelaten ter bestrijding van valse meeldauw en mag dus wel gebruikt worden in de teelt van rozenzaailingen.”

Stuifschade

Ieder voorjaar zijn er wel momenten waarop de

windsnelheid oploopt tot boven ca 4 m/sec. De kans op stuifschade is dan groot. Het zand snijdt als een mes door het kiemplantje en kan daardoor behoorlijke schade geven. Om het stuiven te bestrijden kan er regelmatig beregend worden, maar bij erg veel wind is dat lastig. Aanvullende maatregelen zijn dan nodig. Er zijn kwekers die ervoor kiezen om tegelijk met de rozen gerst te zaaien. De gerst staat er eerder op en vormt een

soort windscherm om de kiemplantjes. Dat kan zowel volvelds met een kunstmeststrooier, als in de rijtjes tegelijk met het zaaien van de rozen. Als de gerst ca 10 cm groot is, kan deze doodgespoten worden met Fusilade Max. Een nadeel kan zijn dat het tussen de gerst langer vochtig blijft, dus bij regenachtig weer is er een grotere kans op kiemplantenziekte en een vroege aantasting van valse meeldauw.

Met een kilo werkzame stof zaad voor een hectare rozenzaailingen behandelen

Tot een jaar of vijf geleden werd ook wel papierpulp gebruikt. Dit wordt in de teelt van rozenzaailingen nu eigenlijk niet meer toegepast, omdat er een behoorlijk harde korst gevormd werd met als gevolg een grotere kans op kromme planten. Ook was dit product niet zo constant qua consistentie.

Tegenwoordig wordt als stuifbestrijder meestal een middel op basis van lignosulfonaat (bijvoorbeeld Dustex of Nodust Agri) gebruikt. Lignine is het bindmiddel dat tussen de cellulosevezels en de celwanden in hout voorkomt. Deze middelen leggen losse bodemdeeltjes vast aan de ondergrond. Ze zijn volledig biologisch afbreekbaar en veroorzaken geen milieubelasting. Deze middelen kunnen veilig over de nog jonge plantjes aangebracht worden. Na enkele beregeningen of regenbuien is de werking weg en zal de behandeling eventueel herhaald moeten worden, als zich weer kritische periodes voordoen wat betreft de wind. De dosering kan per middel wat verschillen. Meerdere keren een lage dosering toepassen heeft een beter duureffect dan in één keer een hoge dosering. Gebruik in ieder geval een grote spuitdop (bv 110-08) en verwijder vooraf de fijnfilters uit de veldspuit. Het middel heeft de beste werking wanneer het op een vochtige bodem wordt toegepast.